

УДК 635.64

ФОРМУВАННЯ РОЗСАДИ ПОМІДОРА ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТОВИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ

Садовська Н.П., Попович Г.Б.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Перехід вирощування розсади на промислову основу передбачає отримання розсадних рослин певної якості та стандарту. Особливістю рослин у розсадний період є швидкий ріст і висока чутливість до факторів зовнішнього середовища. Якщо загальні питання агротехніки вирощування розсади розроблені досить детально, то сортові особливості культури враховуються ще недостатньо.

Мета досліджень полягала у вивченні сортових особливостей помідора в розсадному періоді для виявлення різних типів реакції на зовнішні умови та пристосування умов вирощування до індивідуальних вимог того чи іншого сорту.

Матеріалом для досліджень слугували сорти помідора з індетермінантним (Рожевий гігант, Ісполін, Де-Барао рожевий, Чері червоний), детермінантним (Ріо-Гранде, Сосулька жовта) та штаббовим (Ляна, Яблунька Росії) типом кущів. Насіння усіх сортів попередньо замочували у теплій воді до наклювання корінців у окремих насінин, після чого висівали у касетах з розміром чарунок 4×4 см. Висів усіх сортів проводили у I декаді березня 2015–2016 рр.

Починаючи з фази сім'ядольних листків проводили вимірювання висоти гіпокотилля, довжину, ширину та розмах сім'ядольних листків. Подальші обліки проводили раз у тиждень, по мірі вступання сіянців у наступну фазу розвитку. Починаючи з фази двох справжніх листків вимірювали висоту стебла, висоту над сім'ядольними листками, довжину міжвузлів, розміри справжніх листків та діаметр стебла. Біометричні параметри рослин фіксували до утворення шести листків, тобто до повного формування розсади. Вимірювання проводили на 20 рослинах кожного сорту. Перед висаджуванням у відкритий ґрунт визначали середнє значення сирової маси всієї рослини та, окремо, кореневої і надземної частин.

Відмінності у швидкості росту сортів помідора в обидва роки досліджень проявилися уже на ранніх етапах. Найбільш різкі відмінності у висоті гіпокотилля та сім'ядольних листків були у індетермінантних сортів, найменші – у сортів з детермінантним типом формування куща.

У фазі першого справжнього листка сорти з найбільшою (Рожевий гігант – 5,9 см) та найменшою (Чері червоний – 2,9 см) висотою гіпокотилля знаходилися у групі індетермінантних сортів. Найменші коливання величини цієї ознаки (5,3–5,7 см) були у детермінантних сортів.

У фазі двох справжніх листків на протязі обох років досліджень за висотою гіпокотилівиділявся Де-Барао рожевий (7,4 см). Для цього ж сорту найвищими були і темпи приросту у висоту.

У фазі трьох справжніх листків спостерігали уповільнення росту рослин штамбових сортів порівняно з детермінантними. Очевидно, воно пов'язане з тим, що для штамбових сортів характерним є коротке стебло та компактна форма куща і в дорослому стані. За розмірами листків та товщиною стебла виділялися сорти Ріо-Гранде (7,5×4,3 см; 0,4 см), Ісполін (6,4×6,4 см; 0,43 см) та Рожевий гігант (7,1×5,2 см; 0,5 см), що свідчить про нормальний розвиток молодих рослин в обмеженому об'ємі ґрунту. В той же час, сорт Яблунька Росії мав мінімальний приріст у висоту, а товщина його стебла сягала всього 0,2 см, що було найменшим у досліді.

У фазі чотирьох листків діаметр стебла залишився мінімальним у Яблуньки Росії (0,25 см), в той час як саме стебло почало сильно витягуватися і його висота зростає, в порівнянні з попередньою фазою, на 4,1 см. За розмірами другого і третього листків та діаметром стебла виділялися Ріо-Гранде та Ісполін.

У фазі п'яти справжніх листків найбільший приріст стебла у висоту відмічено у детермінантних сортів (4,4 см – Сосулька жовта, 4,6 см – Ріо-Гранде). У зазначених сортів розміри третього–п'ятого листків теж досягали максимальних розмірів.

Найвищі стебла у сформованій розсади (шість листків) були відмічені у рослин індетермінантного сорту Ісполін – 22,1 см. Різкий приріст стебла у висоту спостерігали у сорту Ляна, де він досягав 4,8 см. За розмірами листків виділявся сорт Ісполін. Штамбові сорти характеризувалися мінімальною висотою (Ляна – 15,5 см, Яблунька Росії – 14,5 см) та були одними з найменших в умовах досліді.

Сира маса розсадних рослин досліджуваних сортів помідора знаходилася в межах норми, але співвідношення маси коренів до надземної частини не завжди відповідало стандартам (зокрема, у сорту Ляна – 1:22).

Отримані результати свідчать, що переважна більшість сортів нормально формують розсаду для масових строків посадки в обмеженому об'ємі ґрунту.

Разом з тим, у сортів Де-Барао рожевий з індетермінантним типом куща та Ляна і Яблунька Росії з штамбовим типом куща на певних етапах розвитку спостерігали відставання. Це свідчить про те, що розсаду цих сортів слід вирощувати у більшому об'ємі ґрунту.